

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o usmeritvi k ekološko učinkovitemu gospodarstvu in spreminjanju gospodarske krize v priložnost za novo energetske obdobje

(raziskovalno mnenje)

(2010/C 128/05)

Poročevalec: **g. OSBORN**

Prihodnje švedsko predsedstvo Sveta EU je 3. junija 2009 Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosilo za raziskovalno mnenje o naslednji temi:

Usmeritev k ekološko učinkovitemu gospodarstvu in spreminjanju gospodarske krize v priložnost za novo energetske obdobje.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 12. oktobra 2009.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 457. plenarnem zasedanju 4. in 5. novembra 2009 (seja z dne 5. novembra) s 164 glasovi za, 2 glasovoma proti in 8 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Gospodarsko najbolj razvite države na svetu so ugotovile, da bodo morale do leta 2050 za najmanj 80 % zmanjšati svoje emisije toplogrednih plinov v okviru globalnih ukrepov, ki so potrebni, da se tveganja, ki jih pomenijo podnebne spremembe, ohranijo na obvladljivi ravni. Zato morajo razvita gospodarstva takoj uvesti korenite spremembe svoje energetske osnove.

1.2 EU je ta proces začela s pomembnim programom o podnebnju in energetiki, o katerem sta se letos dogovorila Svet in Parlament in ki predvideva zmanjšanje emisij za 20 do 30 % do leta 2020. Vendar programa še niso začeli izvajati in kmalu bodo potrebni nadaljnji ukrepi za doseganje cilja za leto 2050.

1.3 Sedanja gospodarska kriza je hkrati grožnja in priložnost. Grožnja zato, ker bo soočanje s stalnimi gospodarskimi težavami pritegnilo vso razpoložljivo politično pozornost in posrkalo vsa razpoložljiva sredstva, in ker se bodo ukrepi osredotočali na ponovno vzpostavljanje običajnega načina gospodarjenja in na isti vzorec vse večjih emisij. Priložnost pa zato, ker je veliko možnosti za opustitev kalupov in sprejetje strategije ekološke učinkovitosti, od katere bi imeli korist vsi. Ta strategija bi oživila gospodarstvo, izboljšala njegovo konkurenčnost in ustvarila nova delovna mesta, hkrati pa spremenila energetske osnove in precej zmanjšala emisije.

1.4 EESO v celoti podpira in spodbuja vse ukrepe, ki se že izvajajo ali so v pripravi za spodbujanje ekološke učinkovitosti v Evropi, med drugim

— okrepitev ukrepov glede energetske učinkovitosti z novim akcijskim načrtom za energetske učinkovitost,

— okrepitev ukrepov glede obnovljivih virov energije z novim akcijskim načrtom za obnovljive vire energije,

— okrepitev zahtev za ekološko učinkovitost v vseh programih javne porabe,

— spodbujanje in pospeševanje ekološko usmerjene davčne reforme,

— spodbujanje okolju prijaznih ukrepov javnih naročil v vseh javnih organih.

1.5 Da bi ukrepe in podporo zagotovili v širšem obsegu ter ohranili konkurenčno vodilno mesto Evrope v svetu, EESO predlaga, naj Komisija in druge institucije nova prizadevanja usmerijo na manjše število posameznih izzivov preoblikovanja. Odbor opozarja na tri preoblikovanja, ki bi bila zmožna spodbuditi interese in podporo javnosti za pomembne evropske pobude in programe. To so zlasti:

— sončna energija in drugi obnovljivi viri energije,

— avtomobili na izključno električni pogon,

— hiše brez emisij ogljikovega dioksida.

Seveda splošna uporaba avtomobila na električni pogon zahteva nadaljnje korake v smeri proizvodnje večjega deleža električne energije iz virov, ki ne povzročajo znatnejših emisij CO₂, da se tako prepreči preprosto prelaganje emisij z avtomobila na elektrarno.

1.6 EESO predlaga, naj bi vzpostavili močna javno-zasebna partnerstva, ki bi narekovala in usmerjala te spremembe, ter zagotovili najširšo možno podporo podjetij, drugih ustreznih institucij in javnosti. Predlaga tudi uvedbo nove oblike zelenih euroobveznic, da bi zagotovili dodatna finančna sredstva za podporo nekaterih od teh sprememb.

1.7 EESO se zavzema za to, da bi morala nova pobuda za ekološko učinkovitost, oblikovana na podlagi smernic v tem mnenju, kot jedro nove lizbonske strategije kazati smer za napredovanje k bolj trajnostni prihodnosti.

2. Ozadje

2.1 Splošni razlogi, da si prizadevamo za čim hitrejši prehod na ekološko učinkovitejše gospodarstvo, so dobro znani. Podnebne spremembe, ki so posledica emisij toplogrednih plinov, v mnogih delih sveta že povzročajo resne težave, in te se bodo v prihodnjih letih skoraj zagotovo še povečale.

2.2 Hkrati z vse hujšimi podnebnimi spremembami pa se povečuje tudi tveganje, da bodo v prihodnje izčrpani svetovni viri nafte in plina, kar bo privedlo do pomanjkanja ponudbe z višjimi in bolj spremenljivimi cenami. Regije, ki so podobno kot Evropa pri oskrbi v veliki meri odvisne od uvoza, morajo zmanjšati svojo ranljivost in povečati varnost z zmanjšanjem skupnega povpraševanja po energiji ter s povečanjem deleža energije, ki se pridobiva iz lokalno dostopnih obnovljivih virov.

2.3 Omenjena dolgoročna strateška izziva skupaj pomenita, da mora svet doseči občutno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in da je potreben velik premik k ekološki učinkovitosti. Voditelji G-8 so se načeloma strinjali, da bodo morala razvita gospodarstva do leta 2050 zmanjšati svoje emisije toplogrednih plinov za 80 %. Nekatere spremembe v energetske osnovi gospodarstva, ki so za to potrebne, so se že začele, a če želimo doseči zastavljeni cilj, jih je treba bistveno pospešiti.

2.4 V veliki meri že vemo, kaj je treba storiti, in to bi lahko dosegli s preizkušenimi tehnologijami. Svetovna agencija za energijo (IEA) v svojem poročilu iz leta 2008 (*World Energy Outlook 2008 – WEO 2008*) ocenjuje, da bi bilo več kot 50 % ukrepov za zmanjšanje koncentracije CO₂ na manj kot 450 ppm (delcev na milijon) leta 2030 mogoče doseči z uvedbo obstoječih energetsko učinkovitih tehnologij. Stroškovno učinkoviti ukrepi so že na voljo tako na strani povpraševanja (stavbe, industrija, promet) kot na strani ponudbe (npr. soprodukcija električne energije in procesne toplote ali toplote za daljinsko ogrevanje). Vendar je potrebnih več ukrepov za pomoč udeležencem na trgu, da bi jih hitreje začeli uporabljati.

2.5 Da bi dosegli nadaljnja potrebna zmanjšanja, bo treba v prihodnjih desetletjih preseči obstoječe tehnologije in pripraviti za široko tržno uporabo nove energetske učinkovite tehnologije in tehnologije z nizkimi emisijami ogljikovega dioksida. Analize *Energy Technology Perspectives 2008* – perspektive energetske tehnologije IEA – poudarjajo pomen hitrega ukrepanja, da bi

aktivirali zasebna podjetja s področja raziskav in razvoja, spodbujali pridobivanje znanja v celotni verigi od ponudnika do uporabnika tehnologij, zmanjšali zahtevnost njihove uporabe ter jih iz obetajočih, a predragih demonstracijskih projektov spremenili v zanesljive in cenovno ugodne standardne izdelke. Nove tehnologije so potrebne tako za nadaljnje izboljšanje energetske učinkovitosti (npr. stavbe brez emisij, razsvetljava, industrijski postopki) kot za zmanjševanje emisij CO₂ v zvezi z oskrbo z energijo (npr. sončna elektrika, zajemanje in shranjevanje CO₂, nefosilna goriva za promet).

2.6 Vse te spremembe so na dosegu roke. Toda hitrost sprememb je treba močno pospešiti. EU in njene države članice morajo skupaj z drugimi pomembnimi gospodarstvi še več truda kot doslej vložiti v razvoj inovacijskih strategij in uvajanje pomembnih programov preoblikovanja v ustreznih ključnih sektorjih.

2.7 Uvajalni programi so bistvenega pomena. Zagotovijo lahko spodbude, da se izkoristi ves potencial razpoložljivih ukrepov za energetske učinkovitost ali poveča uveljavljenost na trgu, ki je potrebna za spodbuditev raziskav in razvoja v zasebnem sektorju ter za začetek procesa učenja. Imajo največji potencial za zagotavljanje dvojne koristi: danes za ustvarjanje delovnih mest in pomoč pri preoblikovanju v ekološko učinkovite energetske sisteme, hkrati pa za vlaganje v učenje za bolj učinkovite in cenejše tehnologije prihodnosti. Oblikovati je treba uvajalne programe, ki pospešujejo konkurenco in spodbujajo naložbe v raziskave in razvoj zasebnih podjetij ter pospešujejo učenje v verigi od proizvajalca do uporabnika.

2.8 Obstaja že več primerov uspešnih evropskih prizadevanj za izboljšanje učinkovitosti in uvajanje tehnologij z nizkimi emisijami CO₂ na trg. Sistem energetskega označevanja EU je trg hladilnih naprav spodbudil k doseganju občutno večje energetske učinkovitosti. Nacionalni programi za obnovo obstoječih stavb so izboljšali učinkovitost ogrevanja. Nacionalni programi za uvajanje vetrne energije so močno povečali uporabo te tehnologije, zmanjšali stroške in v državah, kjer se izvajajo, ustvarili industrijo, ki obara milijarde evrov.

2.9 Toda prihodnje zahteve glede učinkovitosti in novih tehnologij z nizkimi emisijami CO₂ so še vedno zelo velike. Zbrati in prenesti je treba vse znanje, pridobljeno iz teh prizadevanj, in ga čim prej uporabiti v okviru novega skupnega in usklajenega prizadevanja za razvijanje in uporabo naslednje generacije tehnologij z nizkimi emisijami CO₂ na vseevropski ravni.

2.10 Pri nekaterih zahtevanih spremembah bodo morda potrebne temeljne spremembe v pristopu, in zlasti te zahtevajo posebno pozornost. Zdi se, da posebne priložnosti ponujajo naslednji trije primeri, ki bi utegnili v evropski javnosti naleteti na dober odziv in omogočili postopne izboljšave na področju ekološke učinkovitosti:

— na področju pridobivanja električne energije je treba še vedno pospeševati prehajanje na obnovljive vire energije.

Sončna energija je še vedno draga in obrobne pomena, vendar se stroški vztrajno znižujejo; zdaj je potrebna še ena močna spodbuda, da se bo njena uporaba širše uveljavila tako v majhnih, lokalnih aplikacijah kot v večjih napravah za pridobivanje sončne energije. Vetna energija se zdaj končno uporablja precej široko, vendar je treba stroške še bolj znižati. Geotermalne toplotne črpalke že kažejo zelo dobre rezultate in bi jih morali hitro razviti do točke, ko bodo lahko postale standardna zahteva v vseh novih stanovanjih in drugih stavbah. Potrebne so nove zasnove električnega omrežja in sistemov za infrastrukturno podporo ter sistemov za shranjevanje energije; preoblikovati jih je treba tako, da se bodo veliko bolj opirale na obnovljive vire energije, z dognanimi načeli za načrtovanje in upravljanje;

- avto brez emisij CO₂. Zaradi osnovnih fizikalnih omejitev se učinkovitosti motorja z notranjim izgorevanjem z vidika emisij CO₂ ne da izboljševati v nedogled. V nekem trenutku bo prišlo do prehoda na avtomobil na izključno električni pogon ali pogon na gorivne celice s ponovnim polnjenjem ali s pogonom iz energetskih virov z nizkimi neto emisijami toplogrednih plinov ali brez njih. Odbor meni, da je zdaj primeren čas za določitev jasnih ciljev in rokov za ta prehod ter vzpostavitev potrebne infrastrukture in podpore;
- na področju gradbeništva se začanja odpirati možnost za stavbe brez neto emisij. Zdaj je potrebno veliko truda, da bi ta koncept preoblikovali in iz nekaterih zanimivih prototipov prešli na široko uporabo v novih in obstoječih stanovanjskih in drugih stavbah. V ta namen bi bilo treba v vseh regijah EU postaviti vzorčne energetske varčne hiše, pri snovanju katerih bi upoštevali podnebne in geografske razmere v regiji. Takšne stavbe bi služile kot zgled.

2.11 Podobni ukrepi bi bili lahko zaželeni tudi za nadaljnje spodbujanje razvoja in uporabe tehnologij za zajem in shranjevanje CO₂ ter za razširjanje zmogljivosti informacijske tehnologije in inteligentnih sistemov, namenjenih za večjo ekološko učinkovitost.

3. Vloga držav članic in EU

3.1 EU ima zaradi obsega in velikega razpona nekaterih potrebnih ukrepov še posebej pomembno vlogo. Preoblikovanja v tem obsegu in s takšno hitrostjo je mogoče uresničiti le z usklajenimi prizadevanji in s sodelovanjem partnerjev javnega in zasebnega sektorja po vsej Evropi, v nekaterih primerih pa celo po vsem svetu. EU je že sprejela vrsto programov in svežnjev za spodbujanje energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in prehoda na gospodarstvo z nizkimi stopnjami emisij CO₂. Toda ta prizadevanja je treba še okrepiti in pospešiti. Naslednje točke obravnavajo nekatera ključna področja, na katerih so potrebni novi posegi na evropski ravni.

3.2 Raziskave in razvoj. Raziskave in razvoj v Evropi že nekaj let stagnirajo pri približno 1,84 % BDP, kar je precej manj od dogovorjenega tri odstotnega cilja. Da bi dosegli tri odstotni cilj, bo potrebno veliko truda; poleg tega bo treba večji delež programa kot doslej nameniti podpori prehodu na gospodarstvo z nizkimi stopnjami emisij CO₂. Med tehnologijami, za katere je potrebno močnejše javno financiranje raziskav in razvoja, so nekatere bolj revolucionarno nove tehnologije z nizkimi stopnjami emisij CO₂, npr. zajemanje in shranjevanje CO₂, tankoslojne fotovoltaične celice, vetrne elektrarne na morju in druga generacija biogoriv.

3.3 Uvajalni programi bi morali biti načrtovani tako, da bi izkoristili tržne niše za nove tehnologije in spodbudili vlaganje udeležencev na trgu v učenje. Izkoristiti bi bilo treba sinergije med davčno in industrijsko politiko. EU bi se morala osredotočiti predvsem na največje preusmeritve, kot je npr. prehod na električni avtomobil ali hišo brez emisij CO₂, kar bo zahtevalo tehnološki razvoj v širokem obsegu, velike naložbe, obsežno infrastrukturno podporo ter široko mobilizacijo javnih interesov in interesov potrošnikov ter podporo in spodbude. Dograjevati je treba izkušnje s platformami za energetske tehnologije in jih razviti v proaktivne programe za uvajanje ključnih potrebnih preusmeritev.

3.4 Določanje standardov. Predpisani standardi za minimalne zahteve glede energetske učinkovitosti za izdelke in storitve imajo ključno vlogo pri spodbujanju napredka. EU je že določila standarde za minimalno energetske učinkovitosti za nekatere ključne izdelke, z roki za nadaljnje izboljšave, ki jih bo treba v prihodnje obvezno predpisovati. Toda ti programi bodo morali biti celovitejši in določati bolj ambiciozne kratkoročne in dolgoročne cilje.

3.5 Seveda obstajajo praktične omejitve za hitrost napredovanja in treba jih je upoštevati. Ampak pomembno je tudi ohranjati pritisk na evropsko industrijo, da bo tudi v prihodnje med vodilnimi v svetu na področju standardov energetske učinkovitosti, tako da bo lahko ohranila močan konkurenčni položaj, ko bo na celotnem svetovnem trgu prišlo do premika v smeri večje ekološke učinkovitosti.

3.6 Javna naročila. Programi za javna naročila so lahko izjemno močno orodje pri izboljševanju standardov v ključnih industrijskih sektorjih, če so v specifikacije in razpisno dokumentacijo vključeni primerni pogoji. EU bi morala tudi v prihodnje utirati pot z obveznim določanjem veliko strožjih standardov za energetske učinkovitosti kot standardnih zahtev v vseh javnih naročilih na področju blaga, storitev in stavb. Ekološka merila učinkovitosti bi bilo treba vključiti v vse postopke za ocenjevanje projektov.

3.7 Nekatero regionalne in lokalne oblasti v Evropi so v prvih vrstah pri vključevanju prizadevanj za ekološko učinkovitost v vse svoje dejavnosti. Toda za mnoge to ne velja. Prek evropske pobude bi lahko po eni strani poudarili najboljše prakse in spodbudili druge, naj jih posnemajo, po drugi strani pa bi lahko tem oblastem naložili, naj spodbujajo sistematično sprejemanje in usklajevanje zahtev, da bi tako dosegali ekološke standarde učinkovitosti.

3.8 Spodbude za zasebni sektor. Tu je ključnega pomena določitev ustrezne cene za emisije CO₂ in Odbor pričakuje, da bo Komisija še naprej razvijala sistem trgovanja s CO₂ za ustrezne sektorje in spodbujala nadaljnjo širitev obdavčenja na podlagi CO₂ na drugih področjih. Prav tako bi bilo treba spodbujati nadaljnje ukrepe za bolj posebne spodbude, kot so uporaba subvencioniranih odkupnih cen za spodbujanje naložb v obnovljive vire energije. V nekaterih primerih utegne biti potrebno tudi sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem, da bi ustvarili ustrezno infrastrukturno podporo za ključne nove tehnologije, npr. podporo za decentralizirane oblike pridobivanja energije in „pametno“ električno omrežje.

3.9 Vedenje potrošnikov. Potrošniki se pomena večje energetske učinkovitosti pri svojih odločitvah za nakup oziroma svojih vsakodnevnih odločitvah še vedno ne zavedajo dovolj ali pa zanj ne kažejo dovolj zanimanja. Po drugi strani pa je med zakonodajalci še vedno premalo ozaveščenosti o sprožilcih, ki uravnavajo vedenje potrošnikov, in o tem, kako bi bilo mogoče najbolje spodbujati povpraševanje po ekološko učinkovitih izdelkih in storitvah. Razširiti je treba spodbujanje izobraževanja, ozaveščanja in krajevnih ukrepov. Označevanje blaga in izdelkov z informacijami o energetski učinkovitosti je treba razširiti in izboljšati.

3.10 Poklicno usposabljanje in izobraževanje. Veliko bolj si je treba prizadevati za boljše upoštevanje potreb in možnosti za energetske učinkovito proizvodnjo ter trajnost na področju poklicnega in tehničnega izobraževanja ter prešolanja.

4. Priložnosti in tveganja v sedanji gospodarski krizi

4.1 Sedanje gospodarske težave v svetu bi utegnile ogroziti hitrejši napredek v smeri ekološke učinkovitosti. Sredstva za nove naložbe tako v javnem kot v zasebnem sektorju so skopa, poleg tega pa jih namenjajo predvsem za kratkoročne prednostne naloge.

4.2 Z okrevanjem svetovnega gospodarstva pa bi se lahko pojavile nove možnosti, da bi evropsko gospodarstvo (in druga velika gospodarstva) usmerili v bolj trajnostno smer. Za Evropo je bistvenega pomena, da te izzive sprejme in se nanje odzove pozitivno, če želi uspevati v neizogibni prihodnji svetovni konkurenci za ekološko učinkovitost in trajnost.

4.3 Nekatera posebna področja, ki sodijo večinoma v domeno ministrstev za finance, gospodarstvo in industrijo, bi bilo treba v sedanjem gospodarskem položaju preučiti še posebej temeljito:

4.3.1 Okolju prijazen BDP. Gospodarska kriza je spodbudila ponovno zanimanje za pomanjkljivosti BDP kot merila splošnega napredka ter za potrebo po boljšem, širše zasnovanem konceptu blaginje, ki poleg družbenih in okoljskih dejavnikov

upoštevata tudi učinkovitost denarnega gospodarstva. Delo Komisije na tem področju je treba prilagoditi ob upoštevanju nedavnega Stiglitzovega poročila za francosko vlado.

4.3.2 Okolju prijazna javna poraba. Nekateri države in Komisija so sprejele precejšnje svežnje v zvezi z javno porabo, da bi spodbudile svoja gospodarstva in preprečile drsenje v depresijo. Evropski načrt za oživitev gospodarstva, ki ga je spodbudila Komisija, je bil dober primer, kako združiti gospodarsko spodbudo in spodbujanje prehoda na okolju prijaznejše gospodarstvo, toda ta načrt je bil zaradi sorazmerno majhnih razpoložljivih sredstev nujno omejen. Čas za nadaljnje svežnje spodbud je morda zdaj resda skoraj že potekel, vendar je treba vse programe javne porabe kljub temu pregledati z vidika ekološke učinkovitosti, da bi tako zagotovili dvojno korist. V proračunskih postopkih EU in njenih držav članic morajo sistematične ocene vzdržnosti programov javne porabe postati pravilo.

4.3.3 Okolju prijazno zmanjševanje javne porabe. Vsi programi javne porabe bodo v naslednjih letih pod skrbnim nadzorom, ker si bodo oblasti prizadevale uravnovežiti finance s krčenjem izdatkov. Pri iskanju možnosti za krčenje bi bilo treba usmeriti pozornost predvsem na programe izdatkov, ki zahtevajo veliko porabo energije ali ki delujejo proti ekološki učinkovitosti. S tega vidika bi bilo treba posebej pregledati nesmiselne subvencije, ki podpirajo proizvodnjo ali porabo fosilnih goriv (npr. subvencije za proizvodnjo premoga ali subvencionirane cene goriv za nekatere skupine) in tako povzročajo dvojno škodo (izrivajo druge, koristnejše javne naložbe, in izkrivljajo konkurenčne razmere v škodo tehnologij za obnovljive vire energije, ki naj bi jih spodbujali). Dolgo pričakovano sporočilo Komisije o reformi subvencij bi lahko prispevalo k temu, da bi spodbudili evropske ukrepe v zvezi s tem.

4.3.4 Okolju prijazno uravnoteženje davkov. Sedanji proračunski primanjkljaji v mnogih evropskih državah bodo verjetno zahtevali prilagoditve pri ravneh davkov in njihovi uravnoveženosti. Pri takšnih spremembah bi bilo treba upoštevati okoljsko razsežnost. V sedanjem položaju bi bilo zlasti treba nameniti prednost višji obdavčitvi energije (fosilnih goriv) namesto obdavčitvi dela, vendar pa bi bilo treba sprejeti ustrezne zaščitne ukrepe za zaščito položaja najrevnejših in najbolj ranljivih. Komisija bi lahko z državami članicami začela pripravljati novo študijo, da bi spodbudila usklajene ukrepe za preusmeritev davčnih stragelj v to smer.

4.3.5 Okolju prijazna podpora industriji in prestrukturiranju. Sedanja gospodarska kriza je že povzročila nekatere pomembne državne posege v podporo ključnim industrijskim panogam ali za njihovo prestrukturiranje. Pri takšnih posegih bi morale biti spodbujanje učinkovitosti virov vedno ključni cilj. Za nekatere posebne izzive, navedene v tem mnenju (električni avto, hiša brez emisij in sončna energija), so lahko potrebni zlasti državni posegi in podpora, da lahko postanejo del jedra novega gospodarstva, v katerem nastajajo nove naložbe, nova podjetja in nova delovna mesta.

4.3.6 Nova inovacijska strategija. Evropa bi lahko v okviru nove inovacijske strategije za EU prevzela novo vodilno vlogo pri spodbujanju evropskih „šampionov“ na svetovni ravni v ključnih sektorjih tehnologije z nizkimi emisijami CO₂. EESO predlaga zlasti oblikovanje delovnih skupin, ki bi vključevale akterje iz javnega in zasebnega sektorja, da bi pospešili napredek na ravni EU v zvezi z električnim avtomobilom, hišo brez emisij in sončno energijo. Vsekakor pa bi ukrepi morali temeljiti na delu obstoječih platform za raziskave in razvoj na področju energetskih tehnologij in biti usmerjene tudi na področje velikoserijskega uvajanja na trg in k široki uporabi.

4.3.7 Delovne skupine bi morale v vseh primerih poskušati najti poti za spremembe ter ugotoviti vloge, ki jih bodo morali imeti tako javni in zasebni sektor raziskav in razvoja kot naložbe. Raziskati bi morale, katera infrastrukturna podpora bi bila lahko potrebna (npr. mreža polnilnih postaj za podporo množičnemu uvajanju električnih avtomobilov ali občinski program podpore gospodinjstvom za izboljšanje energetske učinkovitosti njihovih hiš). Proučile bi lahko tudi, kako bi lahko s takšnimi preobrazbami koristili državam v razvoju (npr. sončna energija za Afriko), da bi jim tako pomagali prevzeti svojo vlogo pri prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami CO₂.

4.3.8 Nove oblike financiranja – zelene euroobveznice? V sedanjih gospodarskih razmerah bo javna poraba (in morda tudi raven zasebnih naložb) v vsej EU v prihodnjih letih verjetno močno omejena. Odbor predlaga, naj bi uvedli inovativne oblike financiranja, da bi tako podprli naložbe, potrebne za uvajanje novih ekološko učinkovitih tehnologij na trg. Pretehtati bi bilo treba uvedbo zelenih euroobveznic. Te bi lahko tržili kot vrednotnico s skromnim, vendar varnim donosom, in jih uporabili za razvoj nekaterih ključnih novih tehnologij, kot sta npr. avto in hiša brez emisij CO₂, ter njihovo uvajanje na trg. Tako bi splošno željo po varni obliki varčevanja združili s prispevkom k boljši prihodnosti.

5. Nov zagon na evropski ravni

5.1 EU je že dobro začela, in sicer s tem, da je spodbudila premike v smeri ekološko učinkovitejšega gospodarstva, s cilji, ki si jih je sama zastavila, in ukrepi, ki jih je sprejela. Vendar je jasno, da je to mogoče jemati le kot začetek. Nenehne težave svetovnega gospodarstva kažejo na nenehno potrebo po aktivnem upravljanju, da bi preprečili vrnitev v neučinkovite in škodljive vzorce rasti in razvoja. Izvolitev novega Parlamenta in nove Komisije je dobra priložnost za EU, da bi hitrost pospešili ter ekološki učinkovitosti in trajnostnemu razvoju v Evropi dali nov zagon.

5.2 Kratkoročno EESO poziva Komisijo in švedsko predsedstvo (kot tudi poznejša predsedstva), naj čim prej izkoristijo priložnosti pri naslednjem:

- reviziji in prenovi lizbonske strategije ter strategije trajnostnega razvoja,
- oblikovanju novih finančnih perspektiv,
- prenovitvi Direktive 2002/91/ES o energetski učinkovitosti stavb,
- spremljanju sporočila Komisije o premagovanju ovir za obnovljive vire energije v EU,

- spodbujanju pobude za financiranje trajnostne energetike kot skupnega projekta Komisije in Evropske investicijske banke,

- vključitvi nove energetske politike za Evropo v letu 2010, z načrtom do leta 2030 in vizijo do leta 2050.

5.3 EESO priznava potencial nacionalnih akcijskih načrtov za energetske učinkovitost (NEEAP) in nacionalnih akcijskih načrtov za obnovljive vire. Po analizi prvega kroga omenjenih načrtov je treba te načrte hitro razširjati in dati državam članicam povratne informacije; potrebno je tudi učinkovito spremljanje, ki ga izvede Komisija in institucije.

5.4 Tudi v prihodnje EESO pričakuje, da se bo potreba po močnejšem spodbujanju ekološke učinkovitosti kazala na naslednjih področjih današnjega ali možnega prihodnjega ukrepanja EU, ki je bilo obravnavano v tem mnenju:

- podpora za raziskave in razvoj,

- podpora za programe poklicnega izpopolnjevanja v inženiringu, gradbeništvu in drugih ključnih področjih, da se vključijo obvezni elementi za načrtovanje ekološke učinkovitosti,

- vključitev zahtev za ekološko učinkovitost v vse ustrezne računovodske standarde, regulativno prakso in predpise o ocenjevanju za finančna ministristva,

- prednostno obravnavanje ekološke učinkovitosti v vseh programih javne porabe EU in držav članic ter pri javnih naročilih,

- spodbujanje okoljske prijaznosti vseh javnih programov javne porabe na ravni EU in držav članic s sistematično uporabo ocen trajnosti kot ključnega orodja,

- vzpostavitev novih oblik financiranja za glavne programe preoblikovanja,

- spodbujanje ekološko učinkovite davčne reforme,

- odprava škodljivih subvencij,

- spodbujanje nove inovacijske strategije z delovnimi skupinami za posebna ključna preoblikovanja,

- spodbujanje dobrih praks pri izobraževanju potrošnikov in ukrepanju na lokalni ravni.

5.5 Menimo, da bodo gospodarstva, ki se bodo uspela najhitreje pomikati k ekološki učinkovitosti, pridobila precejšnjo konkurenčno prednost, medtem ko morajo druga pričakovati resne konkurenčne slabosti. Zato mora biti cilj, da EU postane eno

izmed ekološko najučinkovitejših gospodarstev na svetu, v središču prenovljene lizbonske strategije za prihodnost evropskega gospodarstva, in v smislu priporočil tega mnenja vključen v vse evropske politike in programe.

V Bruslju, 5. novembra 2009

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Mario SEPI
